РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

2 април 2009 година *

По дело C-523/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание членове 68 ЕО и 234 ЕО от Korkein hallinto-oikeus (Финландия) с акт от 19 ноември 2007 г., постъпил в Съда същия ден в производството, образувано по инициатива на

A,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н A. Rosas, председател на състав, г-н A. Ó Caoimh, г-н J. N. Cunha Rodrigues (докладчик), г-н U. Lõhmus и г-жа P. Lindh, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 22 октомври 2008 г.,

* Език на производството: фински.

като има предвид становищата, представени:

— за финландското правителство, от г-н J. Heliskoski и г-жа A. Guimaraes-Purokoski, в качеството на представители,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

— за гръцкото правителство, от г-жа T. Papadopoulou, в качеството на представител,

— за италианското правителство, от г-н R. Adam, в качеството на представител, подпомаган от г-жа W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-жа V. Jackson, в качеството на представител, подпомагана от г-н C. Howard, QC,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н P. Aalto и г-н V. Joris, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 29 януари 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване са отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183, наричан по-нататък „Регламентът“).

2 Запитването е отправено във връзка с жалба, подадена от г-жа A, майка на децата C, D и E, срещу решението на Kuopion hallinto-oikeus (административен съд в Kuopio (Финландия), потвърждаващо решението, с което perusturvalautakunta (комисия за защита на основните социални права, наричана по-нататък „комисията за защита“) е пристъпила към спешно поемане на грижата за тези деца и настаняването им в специализирано заведение.

Правна уредба

Общностно право

3 Съображения 12 и 13 от Регламента гласят, както следва:

„(12) Основанията за определяне на компетентността по делата за родителската отговорност, създадени с настоящето решение, са оформени в светлината на най-добрия интерес на детето и особено на критерия на близостта. Това означава, че компетентността на първо място трябва да се отнася към държавата членка на обичайното пребиваване на детето, освен в някой случаи на промяна на пребиваването на детето по силата на споразумения между носителите на родителската отговорност.

(13) В интерес на детето, настоящият регламент позволява, по силата на изключение и при спазването на определени условия, на съда, който е компетентен, да може да прехвърли делото на съда на друга държава членка, ако този съд е по-подходящ да разгледа делото. […]“.

4 Член 1, параграф 1 от Регламента гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага, независимо от характера на съда или правораздавателния орган, по граждански дела, отнасящи се до:

[…]

б) определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност.“

5 Член 8, параграф 1 от този регламент предвижда:

„Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно [пребиваване] в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран“.

6 Член 13, параграф 1 от посочения регламент гласи, както следва:

„Когато не може да се установи обичайното [пребиваване] на дете и компетентността по смисъла на член 12 не може да се определи, съдилищата на държавата членка, в която детето пребивава са компетентни да разгледат делото“.

7 Член 15, параграф 1 от Регламента разпорежда:

„По силата на изключение, съдилищата на държава членка, които са компетентни по съществото на делото могат, ако смятат, че съдът на друга държава членка, с която детето има особена връзка, е по-подходящ за разглеждането на делото, или на отделна част от него, и когато това е в най-добър интерес за детето:

а) да спре делото или част от него и да покани страните да внесат искане пред съда на тази друга държава членка в съответствие с параграф 4; или

б) да изиска от съда на другата държава членка да приеме компетентността в съответствие с параграф 5“.

8 По смисъла на член 17 от този регламент:

„Когато пред съд в държава членка е заведено дело, по което той, по силата на настоящия регламент не е компетентен, а компетентността принадлежи на съда на друга държава членка по силата на настоящия регламент, той служебно прогласява, че не е компетентен“.

9 Член 20, параграф 1 от посочения регламент гласи:

„В неотложни случаи разпоредбите на настоящия регламент не са пречка за съдилищата в държава членка да постановяват такива временни, включително охранителни мерки по отношение на лица или имущество в тази държава членка, каквито са предвидени в нейното законодателство, дори ако, по силата на настоящия регламент, съдът в друга държава членка е компетентен да разглежда делото по същество“.

10 Член 53 от Регламента посочва:

„Всяка държава членка определя една [да се чете: „един“] или повече от своите централни органи да подпомагат приложението на настоящия регламент като определя тяхната местна и функционална подсъдност. Когато държавата членка е определила повече от една централна власт, съобщенията се изпращат направо на съответната компетентна власт. Когато съобщението е изпратено на централната власт, която няма компетентност, последната отговаря за препращането му на компетентната централна власт, за което съответно информира изпращащия“.

11 Член 55 от този регламент предвижда по-специално:

„Централните органи, при поискване от централните органи на друга държава членка или от носителя на родителската отговорност, сътрудничат по специфичните въпроси за постигането на целите на настоящия регламент. За тази цел, като действат пряко или посредством публичните органи или други органи, те

предприемат всички подходящи стъпки в съответствие със закона на тази държава членка по въпросите на закрила на личните данни за:

а) събиране и обмен на информация:

i) за положението на детето;

ii) за всички висящи производства; или

iii) за решенията, засягащи детето;

[…]

в) подпомагат обмена на информация между съдилищата, и по специално по прилагането на член 11, параграфи 6 и 7 и член 15;

[…]“.

Национално законодателство

12 Според член 15, параграф 1 от Закона за социалната помощ (sosiaalihuoltolaki (710/1982), наричан по-нататък „Закон 710/1982“) в редакцията му в сила към момента на настъпване на фактите по главното производство при спешни случаи или когато обстоятелствата го налагат, общината също трябва да се занимае с организацията на грижите в заведението и на другите социални услуги за лица, които пребивават в общината, но чието местоживеене не се намира там.

13 По силата на член 16 от Закона за защитата на децата (lastensuojelulaki (683/1983), наричан по-нататък „Закон 683/1983“) в редакцията му в сила към момента на настъпване на фактите по главното производство орган за социално действие на общината трябва да вземе незабавни мерки за подпомагане, когато условията, в които детето или юношата се отглежда, застрашават или не гарантират здравето или развитието му.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

14 През декември 2001 г. децата C, D и E се установяват в Швеция, придружени от тяхната майка г-жа A и от втория им баща г-н F. Преди това грижата за D и E е била поета от града X във Финландия. Поемането на тази грижа е било мотивирано с насилието на втория им баща, като впоследствие е било прекратено. През лятото на 2005 г. семейството напуска Швеция, за да прекара ваканцията във Финландия. То остава на финландска територия, настанява се в каравани, в различни къмпинги, като децата не посещават училище. На 30 октомври 2005 г. посоченото семейство подава заявление за предоставяне на жилище до социалните служби на град Y (Финландия).

15 С решения на комисията за защита от 16 ноември 2005 г., приети на основание Закон 683/1983, грижата за децата C, D и E е поета спешно от Финландия, като те са били настанени в приемно семейство, с мотива че са били изоставени.

16 Г-жа A и г-н F искат отмяната на решенията относно спешното поемане на грижа за децата.

17 С решения от 15 декември 2005 г. комисията за защита отхвърля така подадената жалба за отмяна и по силата на член 16 от Закон 683/1983 поема грижата за децата C, D и E и разпорежда настаняването им в специализирано заведение.

18 Г-жа A подава жалба за отмяна на тези решения пред Kuopion hallinto-oikeus и за възстановяване на грижата за децата си. Г-жа A уточнява, че в момента на напускане на Швеция с г-н F в средата на ноември 2005 г. децата ѝ са останали във Финландия при сестрата на втория им баща. С решение от 25 октомври 2006 г. този съд отхвърля жалбата и потвърждава обжалваните решения. Той мотивира решението си, подчертавайки, че предвид член 15, параграф 1 от Закон 710/1982 комисията за защита се е намесила в рамките на компетентността си. Посоченият съд добавя, че условията на живот на засегнатите деца сериозно са поставили в опасност тяхната психика, здраве и развитие. Поемането на грижите за тях и настаняването им позволили на тези деца да получат психиатрични грижи, от които имали нужда, както и им предоставили възможност да посещават училище, а също и сигурна и стабилна среда.

19 Г-жа A обжалва това решение пред Korkein hallinto-oikeus (Върховен административен съд), позовавайки се на липса на компетентност на финландските органи. Във връзка с това г-жа A посочва, че от 2 април 2007 г. децата C, D и E имат качеството на шведски граждани, чието постоянното пребиваване от дълго време е в Швеция. Следователно спорът бил от компетентността на шведските съдилища.

20 Тъй като счита, че тълкуването на Регламента му е необходимо, за да разреши спора, с който е сезиран, Korkein hallinto-oikeus решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) а) Приложим ли е Регламентът [...] по отношение на изпълнението на решение в неговата цялост като взетото в настоящия случай, което разпорежда незабавното поемане на грижа и настаняване на дете извън семейството му, когато това решение е във формата на едно-единствено решение, прието в рамките на свързаните със закрилата на детето публичноправни норми?

б) Или пък предвид член 1, параграф 2, буква г) от него Регламентът се прилага само спрямо частта от решението относно настаняването извън семейството?

2) Как следва да се тълкува в общностното право понятието за обичайно пребиваване в член 8, параграф 1 от Регламента, както и в свързания с него член 13, параграф 1, по-специално когато постоянното пребиваване на детето се намира в една държава членка, но то пребивава в друга държава членка и живее в нея без фиксирано жилище?

3) а) Ако се приеме, че детето няма обичайно пребиваване в тази друга държава членка, при какви условия може въпреки това да се постанови неотложна охранителна мярка (мярка за поемане на грижа) в тази държава членка въз основа на член 20, параграф 1 от Регламента?

б) Дали охранителните мерки по член 20, параграф 1 от Регламента са само такива мерки, които могат да се приложат съгласно националното право, и разпоредбите на националното право относно тези мерки задължителни ли са при прилагането на този член?

в) Трябва ли делото да се препрати служебно на съд на компетентната държава членка [след] постановяването на охранителната мярка?

4) Когато съд на държава членка не е компетентен, трябва ли искът да се отхвърли като недопустим или пък делото трябва да се препрати на съд на друга държава членка?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

21 Този въпрос има за цел по същество да определи дали член 1, параграф 1 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че от една страна, той се прилага спрямо едно-единствено решение, което разпорежда незабавното поемане на грижа и настаняването на дете извън семейството му, и от друга, че това решение се включва в понятието за граждански дела по смисъла на тази разпоредба, след като тя е приета в рамките на свързаните със закрилата на детето публичноправни норми.

22 Този въпрос е бил поставян от същата запитваща юрисдикция, основава се на същите мотиви и е съставен по един и същ начин, както въпроса, който довежда до постановяването на Решение от 27 ноември 2007 г. по дело C (C-435/06, Сборник, стр. I-10141). При тези условия той изисква същия отговор като дадения на първия въпрос в Решение по дело C, посочено по-горе.

23 Всъщност член 2, точка 7 от Регламента установява, че родителската отговорност означава всички права и задължения, отнасящи се до лицето или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на споразумение, имащо еднакъв правен ефект.

24 В съответствие с член 1, параграф 2, буква г) от Регламента поставянето на дете в семейство за отглеждане или под институционална грижа е една от областите, свързани с родителската отговорност.

25 Освен това от съображение 5 от Регламента следва, че за да се гарантира равенството на всички деца, този регламент обхваща всички решения в областта на родителската отговорност, включително мерките за закрила на детето.

26 Решение за поемане на грижа за дете като това по главното производство по естеството си съставлява действие на обществен орган, чиято цел е да задоволи нуждите от закрила и подпомагане на непълнолетните.

27 Що се отнася до понятието за граждански дела, то трябва да се тълкува в смисъл, че може да обхване дори мерки, които от гледна точка на правото на държава членка се уреждат от публичното право.

28 Това тълкуване се затвърждава от съображение 10 от Регламента, съгласно което Регламентът няма за цел да се прилага „към публичните мерки от общ характер по въпросите на обучението или здравеопазването“. Това изключение потвърждава, че волята на общностния законодател не е била да изключи всички мерки от публичноправен характер от обхвата на посочения регламент.

29 Следователно на първия въпрос трябва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че решение, с което се разпорежда незабавното поемане на грижа и настаняване на дете извън семейството му, попада в обхвата на понятието за граждански дела по смисъла на тази разпоредба, когато това решение е прието в рамките на публичноправни норми, свързани със закрилата на детето.

По втория въпрос

30 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи тълкуването, което следва да се даде на понятието за обичайно пребиваване по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламента, по-специално в положение, в което детето има постоянно пребиваване в една държава членка, но пребивава в друга държава членка, в която води живот на лице без фиксирано пребиваване.

31 Член 8, параграф 1 от Регламента установява принципа, че компетентността на съдилищата на държавите членки по делата, свързани с родителската отговорност, се установява в зависимост от мястото, където се намира обичайното пребиваване на детето към момента на сезиране на съда, без обаче да определя съдържанието на това понятие.

32 По смисъла на член 13, параграф 1 от Регламента, когато не може да се установи обичайното пребиваване на дете, компетентни да разгледат делото са съдилищата на държавата членка, в която детето пребивава.

33 По този начин единствено физическото присъствие на детето в държава членка като субсидиарно правило за определяне на компетентността спрямо посоченото в член 8 от Регламента правило не е достатъчно, за да се установи обичайното пребиваване на детето.

34 Според постоянната съдебна практика както от изискването за еднакво прилагане на общностното право, така и от принципа за равенство обаче следва, че разпоредба от общностното право, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държава членка с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Общността, което трябва да бъде направено, като се отчитат контекстът на разпоредбата и целта на разглежданата правна уредба (вж. по-специално Решение от 18 януари 1984 г. по дело Ekro, 327/82, Recueil, стр. 107, точка 11 и Решение от 6 март 2008 г. по дело Nordania Finans и BG Factoring, C-98/07, Сборник, стр. I-1281, точка 17).

35 Тъй като член 8, параграф 1 от Регламента не съдържа никакво изрично препращане към правото на държавите членки за определяне на смисъла и обхвата на понятието за обичайно пребиваване, това определяне трябва да се извърши предвид контекста на разпоредбите и целта на Регламента, а именно тази, която следва от съображение 12 от него, според което правилата за компетентност, които той създава, са оформени с оглед на най-добрия интерес на детето и особено на критерия на близостта.

36 Практиката на Съда относно понятието за обичайно пребиваване в други области от правото на Европейския съюз (вж. по-специално Решение от 15 септември

1994 г. по дело Magdalena Fernández/Комисия, C-452/93 P, Recueil, стр. I-4295, точка 22, Решение от 11 ноември 2004 г. по дело Adanez-Vega, C-372/02, Recueil, стр. I-10761, точка 37 и Решение от 17 юли 2008 г. по дело Kozlowski, C-66/08, Сборник, стр. I-6041) не може да се пренесе пряко при преценката на обичайното пребиваване на децата по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламента.

37 „Обичайното пребиваване“ на детето по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламента трябва да се установи въз основа на съвкупност от фактически обстоятелства, специфични за всеки конкретен случай.

38 Освен физическото присъствие на детето в държава членка трябва да се приемат други фактори, които могат да покажат, че това присъствие по никакъв начин няма временен или случаен характер и че пребиваването на детето изразява определена интеграция в социалната и семейната среда.

39 Също така трябва да се вземат предвид продължителността, редовността, условията и причините за престоя на територията на държава членка, както и причините за преместването на семейството в тази държава, гражданството на детето, мястото и условията за обучение в училище, лингвистичните познания, както и семейните и социални отношения на детето в посочената държава.

40 Както посочва генералният адвокат в точка 44 от заключението си, намерението на родителите да се установят в друга държава членка, изразено чрез някои очевидни мерки като придобиването или наемането на жилище в приемната държава членка, може да представлява показател за преместването на обичайното пребиваване. Друг показател може да бъде подаването на заявление за ползване на социално жилище пред съответните служби на посочената държава.

41 За разлика от това обстоятелството, че децата пребивават в държава членка, където живеят за кратко като лица без фиксирано пребиваване, може да представлява показател, че обичайното пребиваване на тези деца не се намира в тази държава.

42 В светлината на критериите, посочени в точки 38—41 от настоящото решение и съгласно обща оценка, националната юрисдикция следва да установи мястото на обичайното пребиваване на децата.

43 Въпреки това не е изключено, след като се направи тази преценка, да се окаже невъзможно да се установи държавата членка, в която се намира обичайното пребиваване на детето. В такъв един изключителен случай и ако член 12 от Регламента, който засяга компетентността на националните съдилища по въпросите, които се отнасят до родителската отговорност, когато тези въпроси са свързани с молбите за развод, законна раздяла и унищожаване на брака, не се прилага, националните съдилища на държавата членка, в която се намира детето, придобиват компетентността, за да разгледат делото по същество по силата на член 13, параграф 1 от Регламента.

44 Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че понятието за обичайно пребиваване по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че това пребиваване съответства на мястото, което изразява определена интеграция на детето в дадена социална и семейна среда. За тази цел трябва също да се вземат предвид продължителността, редовността, условията и причините за престоя на територията на държава членка, както и причините за преместването на семейството в тази държава, гражданството на детето, мястото и условията за обучение в училище, лингвистичните познания, както и семейните и социални отношения, поддържани от детето в посочената държава. Националната юрисдикция следва да установи обичайното пребиваване на детето, като държи сметка за съвкупността от фактическите обстоятелства, специфични за всеки конкретен случай.

По третия въпрос

45 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска, на първо място, да разбере на какви условия е подчинено приемането на охранителна мярка като поемане на грижата за деца по смисъла на член 20, параграф 1 от Регламента. На второ място, тя иска да знае дали такава мярка може да се приложи в съответствие с националното право и дали правилата на това право относно тази мярка са задължителни. На трето място, тя иска да разбере дали след налагането на посочената охранителна мярка делото трябва да се препрати на компетентния съд на друга държава членка.

46 По силата на член 20, параграф 1 от Регламента в неотложни случаи разпоредбите на последния не са пречка за съдилищата в държава членка да постановят такива временни, включително охранителни мерки по отношение на лица или имущество в тази държава, каквито са предвидени в нейното законодателство, дори ако по силата на Регламента съдът в друга държава членка е компетентен да разгледа делото по същество.

47 От текста на тази разпоредба следва, че приемането на мерки, свързани с родителската отговорност от съдилищата на държавите членки, които не са компетентни да разгледат делото по същество, е подчинено на спазването на три кумулативно дадени условия, а именно:

— съответните мерки трябва да са спешни,

— трябва да се постановят по отношение на лица или имущество, които се намират в държавата членка, където е седалището на сезирания с делото съд, и

— трябва да имат временен характер.

48 Тези мерки са приложими спрямо децата, които имайки обичайното си пребиваване в държава членка, пребивават временно или случайно в друга държава членка и се намират в положение, което може сериозно да навреди на тяхното благосъстояние, включително на тяхното здраве или на развитието им, обосновавайки по този начин незабавното приемане на мерки за защита. Временният характер на такива мерки произтича от факта, че по силата на член 20, параграф 2 от Регламента мерките спират да се прилагат, когато съдът на държавата членка, който е компетентен по съществото на делото, е взел мерките, които смята за подходящи.

49 Регламентът не съдържа материални разпоредби, свързани с вида спешни мерки, които трябва да се приложат.

50 Член 20, параграф 1 от Регламента разпорежда, че временните или охранителните мерки, които националните съдилища на държава членка трябва да вземат в неотложни случаи, са тези „предвидени в нейното законодателство“.

51 В този контекст националният законодател следва да посочи мерките, които националните органи трябва да предприемат, за да защитят най-добрия интерес на детето и да определят процедурата за тяхното изпълнение.

52 Тъй като приемането на такива мерки се извършва на основание на разпоредби от националното право, задължителният им характер трябва да произтича от съответното национално законодателство.

53 Остава да се провери дали в резултат на налагането на охранителна мярка делото трябва да се препрати служебно на компетентния съд на друга държава членка.

54 По силата на член 15, параграф 1, буква б) от Регламента съдилищата на държава членка, които са компетентни по съществото на делото, могат, ако смятат, че съдът на друга държава членка, с която детето има особена връзка, е по-подходящ за разглеждането на делото, да поискат от съда на тази държава да поеме компетентността.

55 В рамките на разпоредбите относно правилата за компетентност, свързани с родителската отговорност, посоченият член 15 е единственият, който предвижда искане до съд на друга държава членка, за да поеме той компетентността си.

56 Регламентът не налага на националните съдилища, които постановяват временните или охранителни мерки да препратят делото към съд на друга държава членка след изпълнението на тези мерки.

57 Съвсем друг е въпросът дали националните съдилища, които са постановили временните или охранителните мерки, трябва да съобщят за тях на компетентните съдилища на друга държава членка.

58 Както беше посочено в точка 48 от настоящото решение, по силата на член 20, параграф 2 от Регламента временните или охранителните мерки спират да се прилагат, когато съдът на държавата членка, който е компетентен по съществото на делото, е взел мерките, които смята за подходящи.

59 Тъй като временните или охранителните мерки имат преходен характер, обстоятелствата, свързани с физическото, психологическото и интелектуалното развитие на детето, могат да направят необходима преждевременната намеса на компетентната юрисдикция, за да се приемат окончателни мерки.

60 Необходимостта и спешността на окончателните мерки трябва да се преценят предвид положението на детето, предвидимото му развитие и ефективността на взетите временни или охранителни мерки.

61 В този контекст защитата на най-добрия интерес на детето може да наложи националният съд, който е постановил временните или охранителните мерки, да съобщи за тях пряко или посредством посочената в член 53 от Регламента централна власт на компетентния съд на друга държава членка.

62 Сътрудничеството по делата, които се отнасят специално до родителската отговорност, е предвидено в член 55 от Регламента и включва по-специално събирането и обмена на информация за положението на детето, за висящите производства и за решенията, засягащи детето.

63 Член 55, буква в) от Регламента предвижда обмен на информация между съдилищата за целите на прилагането на Регламента.

64 От това следва, че доколкото го изисква най-добрият интерес на детето, националният съд, който е постановил временните или охранителните мерки трябва да съобщи за тях пряко или посредством посочения в член 53 от Регламента централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

65 Предвид изложените по-горе съображения на третия въпрос следва да се отговори, че решение за постановяване на охранителна мярка като поемането на грижата за деца, може да се вземе от национална юрисдикция по силата на член 20 от Регламента, след като са изпълнени следните условия:

— мярката да бъде спешна,

— трябва да бъде постановена по отношение на лица, които се намират в съответната държава членка, и

— трябва да има временен характер.

Налагането на посочената мярка, както и задължителният характер на последната се определят в съответствие с националното право. След налагането на охранителната мярка националната юрисдикция не е длъжна да препраща делото на компетентната юрисдикция на друга държава членка. Все пак, доколкото го изисква защитата на най-добрия интерес на детето, националната юрисдикция, която е наложила временните или охранителните мерки, трябва да съобщи за тях пряко или посредством посочения в член 53 от Регламента централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

По четвъртия въпрос

66 С този въпрос запитващата юрисдикция пита по същество дали в случая, в който юрисдикция на държава членка няма никаква компетентност, тя трябва да се прогласи за некомпетентна или да препрати делото на юрисдикция на друга държава членка.

67 В съответствие с член 17 от Регламента, „[к]огато пред съд в държава членка е заведено дело, по което той по силата на настоящия регламент не е компетентен, а компетентността принадлежи на съда на друга държава членка по силата на настоящия регламент, той служебно прогласява, че не е компетентен“.

68 Както беше посочено в точка 55 от настоящото решение в рамките на разпоредбите относно правилата за компетентност, свързани с родителската отговорност член 15 от Регламента е единственият, който предвижда искане до юрисдикция на друга държава членка, за да поеме тя компетентността си.

69 В хипотезата, в която юрисдикцията на държава членка се прогласи служебно за некомпетентна, Регламентът не предвижда делото да се препрати на юрисдикция на друга държава членка.

70 Въпреки това поради причини, подобни на посочените в точки 59—63 от настоящото решение и доколкото го изисква защитата на най-добрия интерес на детето, националната юрисдикция, която се е прогласила служебно за некомпетентна, трябва да съобщи за това пряко или посредством посочения в член 53 от Регламента централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

71 Следователно на четвъртия въпрос трябва да се отговори, че в случая, в който юрисдикцията на дадена държава членка няма никаква компетентност, тя трябва служебно да се прогласи за некомпетентна, без да е длъжна да препраща делото на друга юрисдикция. Въпреки това, доколкото го изисква защитата на най-добрия интерес на детето, националната юрисдикция, която се е прогласила служебно за некомпетентна, трябва да съобщи за това пряко или посредством посочения в член 53 от Регламента централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

По съдебните разноски

72 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) **Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, трябва да се тълкува в смисъл, че решение, с което се разпорежда незабавното поемане на грижа и настаняване на дете извън семейството му, попада в обхвата на понятието за граждански дела по смисъла на тази разпоредба, когато това решение е прието в рамките на публичноправни норми, свързани със закрилата на детето.**

2) **Понятието за обичайно пребиваване по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че това пребиваване съответства на мястото, което изразява определена интеграция на детето в социалната и семейната среда. За тази цел трябва по-специално да се вземат предвид продължителността, редовността,**

условията и причините за престоя на територията на държава членка, както и причините за преместването на семейството в тази държава, гражданството на детето, мястото и условията за обучение в училище, лингвистичните познания, както и семейните и социални отношения, поддържани от детето в посочената държава. Националната юрисдикция следва да установи обичайното пребиваване на детето, като държи сметка за съвкупността от фактическите обстоятелства, специфични за всеки конкретен случай.

3) Решение за постановяване на охранителна мярка като поемането на грижата за деца може да се вземе от национална юрисдикция по силата на член 20 от Регламент № 2201/2003, след като са изпълнени следните условия:

— разглежданата мярка да бъде спешна,

— тя трябва да бъде постановена по отношение на лица, които се намират в съответната държава членка, и

— тя трябва да има временен характер.

Налагането на посочената мярка, както и задължителният характер на последната се определят в съответствие с националното право. След налагането на охранителната мярка националната юрисдикция не е длъжна да препраща делото на компетентната юрисдикция на друга държава членка. Все пак, доколкото го изисква защитата на най-добрия интерес на детето, националната юрисдикция, която е наложила

временни или охранителни мерки, трябва да съобщи за тях пряко или посредством посочения в член 53 от Регламента централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

4) В случая, в който юрисдикцията на дадена държава членка няма никаква компетентност, тя трябва служебно да се прогласи за некомпетентна, без да е длъжна да препраща делото на друга юрисдикция. Въпреки това, доколкото го изисква защитата на най-добрия интерес на детето, националната юрисдикция, която се е прогласила служебно за некомпетентна, трябва да съобщи за това пряко или посредством посочения в член 53 от Регламент № 2201/2003 централен орган на компетентната юрисдикция на друга държава членка.

Подписи